

Тема 2. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ З ОРГАНІЗАЦІЇ ЕКСПЛУАТАЦІЇ ТА РЕМОНТУ ІНЖЕНЕРНОЇ ТЕХНІКИ.

Заняття 2. Організація
технічного обслуговування та
ремонту інженерної техніки.

Навчальні питання:

1. Сутність та зміст планово – попереджувальної системи технічного обслуговування та ремонту техніки. Види технічного обслуговування.
2. Загальні положення з організації ремонту техніки. Порядок відправлення техніки в ремонт.
3. Особливості організації технічного обслуговування та ремонту техніки в бойових умовах за досвідом АТО.

Навчальна та виховна мета: в результаті проведеного заняття слухачі повинні:

знати: сутність та основні положення з організації технічного обслуговування та ремонту інженерної техніки;

бути ознайомленими з особливостями організації технічного обслуговування та ремонту техніки в бойових умовах;

виховувати у слухачів гордість за належність до інженерних військ ЗС України, почуття патріотизму та стимулювати їх активну пізнавальну діяльність.

Навчальна література:

1. Керівництво з організації експлуатації та ремонту інженерної техніки у Збройних Силах України (введено в дію наказом МО України від 13 квітня 2012 року №242).
2. Инженерно-техническое обеспечение: Руководство. – М.: Военное издательство, 1988. – 224 с.
3. Волох О.П. Організація технічного супроводу виконання інженерних завдань забезпечення бойових дій військ: Навчальний посібник / О.П. Волох, В.М. Генік. – Кам'янець-Подільський: КПНУ ім. Івана Огієнка, 2014. - 258 с.

1. Сутність та зміст планово – попереджувальної системи технічного обслуговування машин. Види технічного обслуговування

Технічне обслуговування (ТО) - це комплекс операцій чи операція по підтриманню справності чи працездатності виробів військового призначення під час їх технічної експлуатації

Головна мета ТО – підтримання необхідного рівня безвідмовності виробів в процесі експлуатації за рахунок прогнозування та попередження деякої частини потенційних відмов

Види ТО за принципом організації обслуговування :

- періодичне (календарне, за наробітком чи комбіноване);
- неперіодичне обслуговування або ТО за станом.

Технічне обслуговування включає:

- зовнішній огляд
- кріпильні і контрольні-регулювальні роботи
- заправлення експлуатаційними матеріалами, мастилами
- заходи щодо зберігання машин

Система ТО – це сукупність усіх видів технічного обслуговування і ремонту машин у процесі експлуатації, засобів ТО, виконавців та технологічної документації.

На сьогодні прийнято планово-попереджувальну систему технічного обслуговування і ремонту

Система називається **плановою** тому, що всі види технічного обслуговування проводяться за планом, після відпрацьовування машиною встановленого терміну.

Система називається **попереджувальною** тому, що її основою є попередження інтенсивного зношування деталей, появи несправностей і відмов.

Види ТО за трудомісткістю виконання робіт

Контрольний огляд (КО)

Проводиться перед виходом машини з парку, під час виконання завдань через кожні 2...2,5 год.

Тривалість - 20-40 хв.

Перевіряється:

- заправлення машини експлуатаційними матеріалами;
- зовнішнім оглядом справність робочого обладнання та базового шасі;
- працездатність опробуванням роботи двигуна та робочого обладнання;

Щоденне технічне обслуговування (ЩТО)

Проводиться щодня після закінчення роботи машини з метою підготовки її до подальшого використання.

Трудомісткість – 1,5 – 5 люд./год.

Виконуються наступні роботи:

- дозаправлення експлуатаційними матеріалами;
- чищення, миття;
- контроль технічного стану вузлів та агрегатів;
- усунення виявлених несправностей під час роботи;
- перевірка комплектності.

Схема щоденного технічного обслуговування машин підрозділу в постійному парку

Номерні технічні обслуговування призначені для всебічної перевірки та обслуговування всіх систем, механізмів, вузлів і агрегатів машин інженерного озброєння, у повному обсязі і планується місячним планом експлуатації і ремонту техніки військової частини, на підставі якого розробляється план-графік технічного обслуговування і ремонту машин військової частини.

Технічне обслуговування №1 (ТО №1)

Проводиться через 1200-1600 км пробігу для автомобілів або 50-150 м/год. роботи, а на гусеничній базі через 50-150 м/год роботи або 1000 км пробігу.

Трудомісткість – 10 – 30 люд./год.

Включає роботи, що проводяться під час ЩТО та ряд додаткових:

- ✓ кріпильні
- ✓ мастильні
- ✓ контрольно-діагностичні
- ✓ регулювальні
- ✓ усунення виявлених несправностей.

Технічне обслуговування №1 (ТО №1)

По двигуну і його системах: перевірити і при необхідності виконати експлуатаційні регулювання в агрегатах і механізмах всіх систем двигуна.

По трансмісії і ходовій частині:

- ✓ перевірити і при необхідності відрегулювати величину вільного ходу педалі зчеплення;
- ✓ перевірити кріплення агрегатів силової передачі і з'єднання карданних валів;

По робочому обладнанню

- ✓ перевірити чи немає течі робочої рідини;
- ✓ злити залишок з відстійника фільтрів і бака гідросистеми;

Технічне обслуговування №2 (ТО №2)

Проводиться для інженерної техніки на колісній базі через 6000-8000 км пробігу або 240-400 м/годин роботи, а на гусеничній базі – 200-350 м/годин роботи або 2000 км пробігу.

Трудомісткість – 15 – 54 люд./год.

Включає роботи ТО-1 та ряд додаткових: кріпильні, мастильні, контрольно-регульовальні, що забезпечують обслуговування всіх систем і агрегатів.

Технічне облсуговування №2 (ТО №2)

По двигуну і його системах

- ✓ перевірити і відрегулювати зазори між стержнями клапанів і штовхачами;
- ✓ промити карбюратор, відрегулювати рівень бензину в поплавковій камері;
- ✓ перевірити установку кута випередження подачі палива;
- ✓ замінити масло в системі змащення двигуна;

По трансмісії і ходовій частині

- ✓ замінити масло в коробці передач, роздавальній коробці, ведучих мостах;
- ✓ перевірити і відрегулювати кут сходження передніх коліс, затягування підшипників кріплення і дозаправити гідроамортизатори

По робочому обладнанню

- промити масляний бак гідросистеми і замінити робочу рідину;
- зняти і промити фільтри гідросистеми;

Номерні ТО плануються місячним планом експлуатації та ремонту частини.

Перед постановкою машини на ТО проводиться її **діагностика**

Організація технологічного процесу ТО у ПТОР залежить від його конструкції, кількості техніки та чисельності персоналу.

В залежності від кількості постів, їх спеціалізації та обладнання розрізняють два основних метода організації робіт:

- **на універсальних (тупікових) постах** (виконується весь комплекс робіт на одному посту)
- **на спеціалізованих постах** (кожен пост спеціалізується на певних видах робіт)

Сезонне обслуговування

Сезонне обслуговування (СО) проводиться 2 рази в рік

Термін проведення СО встановлюється директивно

Включає роботи чергового ТО із усуненням виявлених недоліків, спеціальні роботи по підготовці машини до зимового чи літнього періоду експлуатації

2. Загальні положення з організації ремонту техніки. Порядок відправлення техніки в ремонт.

Ремонт військової техніки - комплекс операцій для відновлення справного чи працездатного стану машин і відновлення їх ресурсу або складових частин

В залежності від трудомісткості встановлено такі **види ремонту**:

- поточний
- середній
- капітальний
- регламентований

Планові види
ремонту

Поточний ремонт (ПР) полягає в усуненні несправностей і пошкоджень, що виникають в процесі експлуатації машини.

Не планується, виконується за необхідності підрозділами технічного обслуговування і ремонту військової частини (з'єднання) із залученням розрахунків (екіпажів, водіїв) техніки.

Ресурс машини при виконанні поточного ремонту не відновлюється.

Час знаходження машини в ПР складає до 3-х діб.

За трудомісткістю ПР поділяється на три **категорії складності**:

ПР-1 до 5 люд/год;

ПР-2 до 25 люд/год;

ПР-3 до 60 люд/год.

Середній ремонт (СР) проводиться з метою усунення несправності та частково відновлення ресурсу машин.

Він полягає в частковому розбиранні машини, в заміні або капітальному ремонті не менше 2-х, але не більше половини всіх основних агрегатів, в перевірці технічного стану і ремонті незамінних вузлів і усуненні всіх виявлених несправностей.

При середньому ремонті виконуються зварювальні, слюсарні, змащувальні, регулювальні та інші спеціальні роботи. Відремонтовані машини підлягають випробуванню і фарбуванню.

Трудомісткість середнього ремонту складає 200...300 люд/год. Час знаходження машини в СР складає до 28 діб.

Капітальний ремонт (КР)

проводиться з метою відновлення працездатності і повного (або близько до повного) відновлення ресурсу машини.

Він полягає в повному розбиранні машини, дефектуванні, заміні або ремонті всіх її складових частин з виконанням зварювальних, підгоночних, регулювальних та інших спеціальних робіт, збиранні, випробовуванні і фарбуванні машини.

Проводиться на державних підприємствах та арсеналах за нарядами центрального управління інженерних військ

Трудомісткість капітального ремонту – до **800 люд/год.**

Час знаходження машини в КР складає до **6 місяців.**

Регламентований ремонт (РР) проводиться з метою повного відновлення ресурсу і надійності машин з обмеженим напрацюванням або утриманням на тривалому зберіганні.

Проводиться через 8...10 років тривалого зберігання або експлуатації з напрацюванням до КР менше, ніж 50 % за цей період.

Час находження машини в РР складає до 6 місяців.

Порядок відправки техніки в ремонт. Вимоги, що пред'являються до техніки, яка відправляється в ремонт.

Техніка, що підлягає поточному (середньому) ремонту направляється в ремонтний орган частини *за вказівкою заступника командира з озброєння*, яка є підставою для прийому техніки в ремонт.

Техніка, що потребує *середнього, капітального або регламентованого ремонту*, направляється в ремонтні органи по нарядах, що видаються начальниками, яким ці ремонтні органи підпорядковані.

Відправка техніки, що *не відпрацювала міжремонтні строки* в ремонт, а також техніки, що має аварійні пошкодження, проводиться по спеціальним нарядам, які видаються на основі матеріалів розслідування

Необхідність відправлення техніки (складових частин) у ремонт

Необхідність відправлення техніки (складових частин) у СР або КР визначається комісією, призначеною командиром військової частини. Комісія визначає технічний стан ІТ і складає акт технічного стану в таких випадках:

після відпрацювання встановленого міжремонтного ресурсу (строку служби);

у разі передчасного виходу з ладу.

Комісія перевіряє паспорт (формуляр) на ІТ, її складові частини і технічний стан (у разі потреби з розкриванням окремих агрегатів).

Якщо ІТ, яка відпрацювала міжремонтні строки служби, за технічним станом не потребує чергового КР або СР, то командир військової частини має право затвердити акт технічного стану з продовженням терміну експлуатації вказаної техніки не більше ніж на річну норму витрати для стройової (бойової) групи експлуатації даного типу техніки.

Вимоги, що пред'являються до техніки, яка відправляється в ремонт

- техніка, яка направляється в ремонт, повинна відповідати вимогам технічних умов на здачу її в ремонт. **Забороняється перед відправкою в ремонт замінювати складові частини ІТ**
- техніка, **яка не відповідає вимогам** на здавання її в ремонт, приймається державним підприємством **на тимчасове зберігання**. У цьому випадку керівник державного підприємства в триденний термін надсилає командиру військової частини, який відправив техніку в ремонт та начальнику, який видав наряд на її ремонт, повідомлення з викладенням причин відмови у прийманні техніки у ремонт. Начальник, який видав наряд на ремонт, при отриманні повідомлення зобов'язаний в триденний термін забезпечити здавання ІТ в ремонт
- посадові особи, які винні в незадовільній підготовці ІТ до відправлення в ремонт, несуть відповідальність у встановленому порядку

Порядок відправлення ЗІО в ремонт

Заходи

Документи

3. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТЕХНІЧНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ ТА РЕМОНТУ ТЕХНІКИ В БОЙОВИХ УМОВАХ ЗА ДОСВІДОМ АТО.

В умовах бойових дій ТО організовується **в перервах між виконанням завдань**.

Основними видами ТО під час бойових дій будуть: **контрольні огляди, щоденні та номерні ТО**.

Основними принципами організації ТО в умовах бойових дій є:

- ✓ **в першу чергу виконуються роботи**, що забезпечують застосування машини за її призначенням, безпеку екіпажа, розрахунку;
- ✓ засоби обслуговування подаються до обслуговуваних машин;
- ✓ **контрольні огляди і щоденні технічні обслуговування проводяться при підготовці до виконання завдань (маршу), в ході виконання завдань на місці роботи машин;**
- ✓ **номерні технічні обслуговування виконуються при підготовці до виконання завдань (маршу) незалежно від пробігу машин** (напрацьованих мотогодин);
- ✓ дозволяється розчленовувати операції ТО.

Технічні обслуговування **виконуються з використанням ЗІП** машин, індивідуальних і групових засобів обслуговування.

Вид проведеного технічного обслуговування і витрата моторесурсів після нього **визначаються по записах у формулярах, паспортах.**

Силами екіпажів в ході бойових дій проводять:

Контрольний огляд – перед кожним виїздом

Щоденне технічне обслуговування - в кінці доби, після повернення машин з рейдів (виконання завдань).

У разі виявлення недоліків в технічному стані усувати їх силами екіпажів, а у разі неможливості – силами і засобами ремонтних бригад.

Ремонтними бригадами проводять найбільш складні операції **номерних ТО (ТО-1,2)** на майданчиках ТО та ремонту.

Ремонт (відновлення) техніки в бойових умовах має за мету привести пошкоджені зразки техніки в працездатний стан, а по можливості і в справний стан та відновити ресурс зразків які не мають або мають лише не великий його запас.

Відновлення техніки в бойових умовах включає:

- технічну розвідку
- евакуацію
- ремонт
- повернення в стрій

РЕМОНТ В БОЙОВИХ УМОВАХ ВИКОНУЮТЬ:

1) Ремонтно-евакуаційними групами (РЕГ)

з 9.00 15.01

Завдання: евакуація з під-вогню противника в найближче укриття, проведення поточного ремонту на місці виходу із ладу, трудомісткістю до 20 люд.-год.

2) На збірних пунктах пошкоджених машин (ЗППМ)

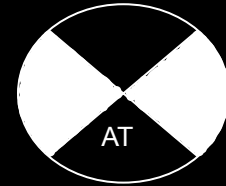
з 9.00 15.01

Збірний пункт пошкоджених машин (ЗППМ)

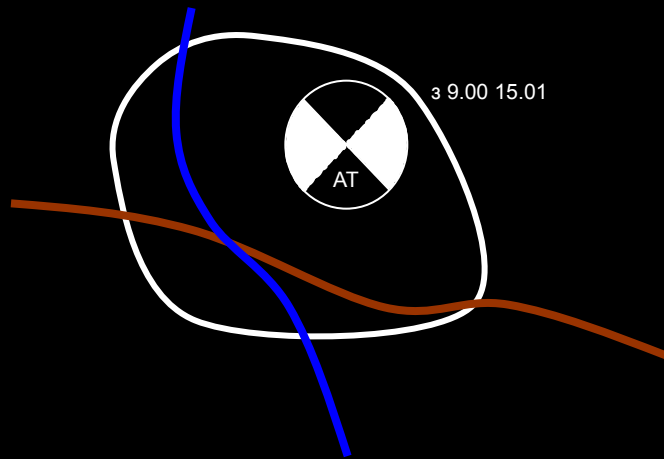
Завдання: проведення поточного ремонту техніки до 3-ї складності включно, трудомісткістю до 50 люд.-год., а також СР автомобільної техніки на готових агрегатах.

з 9.00 15.01

Склад: ремонтні підрозділи з рухомими засобами ТО та ремонту (МРИВ, ПАРМ, МТО-И)

До району місцевості для розгортання ЗППМ пред'являються такі **ВИМОГИ**:

- наявність джерела води, придатної для забезпечення виробничих, господарських та побутових потреб;
- наявність під'їзних шляхів, придатних для руху транспорту, шляхів руху між підрозділами і в середині них;
- зручність охорони і оборони.

Принципи військового ремонту:

- ✓ **в першу чергу ремонтуються машини з меншим обсягом робіт і ті, які найбільш необхідні для виконання майбутніх завдань;**
- ✓ **основним методом ремонту техніки є агрегатний;**
- ✓ **поточний ремонт малої трудомісткості проводиться безпосередньо в ході виконання завдання, як правило, на місці виходу техніки з ладу;**
- ✓ **поточний ремонт виконується в день виходу машини з ладу або на початок наступного дня.**

Організація ТО та ремонту в різних умовах

В ході маршу основними видами обслуговування техніки є **контрольні огляди і щоденні технічні обслуговування**. Дозаправлення і технічне обслуговування (КО і ЩТО) техніки в ході маршу здійснюється на привалах, які організовуються через 3-4 години руху тривалістю до 1 год. і тривалістю до 2 год. у другій половині добового переходу.

Крім того технічне обслуговування проводиться в районах денного та нічного відпочинку, які призначаються в кінці добового переходу.

По прибуттю в призначений район виконують **ЩТО**, а при необхідності – чергове номерне **ТО** або **поточний ремонт**.

Особливості проведення ТО та ремонту в базових таборах

У разі тимчасового розташування військових частин (підрозділів) в базових таборах **для кожної роти (батальйону)** створюються **польові парки**.

У польовому парку технічне обслуговування і ремонт ОВТ, як правило, проводиться у місцях їх стоянок за принципом: “засоби обслуговування і ремонту – до обслуговуваних, ремонтваних об’єктів”

Майданчики для технічного обслуговування і ремонту створюються на шляху руху від пункту заправки до ділянок частин (підрозділів).

На них обладнуються укриття для особового складу, ОВТ, які знаходяться на обслуговуванні або ремонті, оглядові ями або естакади.

Поруч з майданчиками можуть розгортатися ремонтні підрозділи і відділення технічного обслуговування.

Особливості технічного обслуговування на блокпості

Під час виконання бойових завдань на блокпості ОВТ проводити технічне обслуговування **в обсязі ЩТО**, при необхідності проводити поточний ремонт силами екіпажів бойових машин (водіїв автомобілів).

При неможливості виконання поточного ремонту на блокпосту техніку відправляти (евакуувати) **до базового табору**.

Перед здійсненням маршу (виходом у рейс) проводити контрольний огляд.

При наявності на блокпосту **більше п'яти одиниць техніки передбачити створення (при необхідності) запасів ВТМ** (комплекти ЗіП-Г, ЗіП розсипом, розхідний матеріал, пально-мастильні матеріали) та розміщувати в окремо відведеному місці (складі ВТМ).

Характеристики групових комплектів

Вид комплекту	Призначення комплекту
Груповий комплект військово-інженерної техніки №1 (ГК-1ІТ)	Забезпечення поточних ремонтів 2-х машин тривалістю до 10 годин та трудомісткістю 40 чол./год. на протязі 10 діб
Груповий комплект військово-інженерної техніки №2 (ГК-2ІТ)	Забезпечення середніх ремонтів 4-х машин тривалістю до 20 годин та трудомісткістю 80 чол./год. на протязі 10 діб
Ремонтний комплект військово-інженерної техніки №3 (РК-3ІТ)	Забезпечення середніх ремонтів 10 машин тривалістю до 70 годин та трудомісткістю 200 чол./год. на протязі 10 діб
Ремонтний комплект військово-інженерної техніки №4 (РК-4ІТ)	Забезпечення капітальних ремонтів 10 агрегатів машин та електротехнічних засобів загальновійськового призначення тривалістю до 70 годин та трудомісткістю 200 чол./год. на протязі 10 діб

*Радянські ремонтники оглядають трофейний танк Pz. IV Ausf.F2.
Вересень 1942 року.*

Ремонт танків Т-34 в польових умовах.

*Центрування двигуна з
коробкою передач танку
Т-34-85*

*Регулювання балансиру
танку ІС-3*

УСТАНОВКА МОТОРА

